

T. T. G.

Nr. 7. Jaanuar 1930.a.

II aastakäik.

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud.;
abi: D. Koppel. Tegev toimetaja: A. Grünverk. Toimetuse liikmed: S. Adamson, A.
Hurt, T. Linde, L. Peck, V. Taadler. Talituse juhataja: V. Käppa. Kaastööd võtavad
vastu toimetuse liikmed igal ajal. "T.T.G." ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, väk-
ja arvatud õppetöö vaheaegad. Nri suurus vähemalt 16. lk. Üksiknri hind 25 senti.
Tellimisrahad järjekordse ilmunud nri eest tulevad tasuta hiljemalt 8. ja 23.
kuupäevaks klassivanemaile. Selleks saamiseks ajaks tulevad sisse anda klassivane-
maile ka uue nri tellimised.

U E K S A A S T A K S.

KÕIGE PEALT RAHUTAB "T.T.G." TOIMETUS OMA LUGEJASKONNA KÄSI
JA SOOVIB KÕIGILE KÕIGI TERVITUSTE JA ÕNNESOOVIDE TAGATIPUKS TÕSISELT HEAD UUT-
AASTAT.

OLEME JUBA KODUNENUD ÜKSTEISEGA, MEIE VAHEL ON SOBINUD PIDEV, LAHUTAMATA
SÕPRUS; MEIL POLE PÕHJUST KÕORITADA EGA VÕORISTADA, SEST OLEME ÜKS LIHA JA LUU.
TEIE MURED ON MEIE MURED, MEIE RÕMUD TEIE RÕMUD. SEDA SOOJEMALT PIGISTAME ÜKS-
TEISE KÄSI!

MEIE ÜLESANDED ON ENAM - VÄHEM SELGED, TARVIS VAID RÜHJATA TÖÖD TEHA, RAIU-
DA SÕORDU, TEHA KÜTIST, ISTUTADA JA KASTA, KITEUDA JA MULLATA - KÜLL SIIS VÕRSUB
VILI JA VALMIB KÜLLANE VOOS!

ÄRGU OLGU MEIE KESKEL HÄRRASRAHVAST, KES TOIDAB END ORIINIMESTE KÄTETÖÖST,
IGALÜHEL OLGU TUNNE, ET TA MAITSEB ISE OMA HOOLE NING VAEVA SAAVUTISI, VAIMLISE
ÜHISTÖÖ MÕTTE LÖÖGU LÄBI KÄESOLEVAL AASTAL SUUREMA JÕUGA KUI SENI, SELLEKS ON
MEIL LOOTUSRIKKAIK EELJUSI, SEST MEIL ON SELJATAGA JUBA LÜHIKE MINEVIK, PRAKTI-
KA - AEG,

KÄSIKÄES JULGELT JA JÕULISELT UUEL AASTAL ÜKSMEELES EDAST!

Jaanuar 1930.a.

TOIMETUS.

ELUIDEAAALIST KESKAJAL.

Isik on ühiskonnaga paratamatult seotud. Isiku tähtsus ja tema väärtuse
hinnang läbib samased tõusu- ja mõõna-ajad kui inimlikühiskond üldse.

Antiikaja isiku kõrgele hinnangule järgneb varasel keskajal mõõna-aeg.
Ürg-germani metsades õitsevale isikuvabadusele järgneb isiku alandamine
mingiks ühiskondlikuks hammasrattaks. Keskaeg tähistab isiku väärtuse hinnangu
suhtes ühtlasi mõõna ja tõusu. Varajane keskaeg rakendab isiku feodalismi.

teokraatia ning asketismi teenistusse. Feodalism hävitab rahva enamuse vabaduse. "Pole ju maad seigneur'ita", ütleb vanasõna. Feodalism ohjeldab isiku vabaduse majanduslikul ja ühiskondlikul alal, kirik aga esijoones vaimlisel olulal. Katoliku kirik osutub kõrgeimaks autoriteediks ja paavst kiriku peana selle kehastajaks. Kiriki dogma ja autoriteetse seletuse kaudu on lahendatavad ja seletatavad keerulisemadki küsimused, mis inimesi huvitanud ja nende meeli köitnud.

Kiriku dogma iseenesest määrab piiri, mida ületada ei või juurdlev inimene mõistus. Keskaegne katoliku kirik juhib inimese meeled hinge saatusele peale surma. Elu peale surma saab tähtsaks elust enne surma. Hauataguse elu kujundamise viisidest ja tarvetest võrsub suho olevikuga, maise eluga. Siin võtab katoliku kirik inimese hooldamise alla ja näitab talle autoriteetselt ainukesed õiged vahendid igavese õndsuse saavutamiseks. Kui dogma ning kahtlev teaduslik väide sattuvad vastollu peab viimane andma järele, sest puhas mõistus ei või kunagi midagi leida, mis oleks dogmaga vastolus. Sellega kaotab ka juurdlev mõistus suure osa oma väärtusest. Püha Damianus küsib iseloomustavalt: "Kas vaja süüdata selleks laternat, et päikest näha? Milleks aga teadus kristlasele. Püha Johannes ei tundnud vajadust teaduse järele. Püha Gregorius vihkas teda ja Hieronymus pidas teadust suurimaks patuks." Mõni teine vaimulik küsib inestantult teaduse tarbe järele, kuna igavene tõde ometi on avaldanud dogma kaudu ja apostel on öelnud, et inimlik tarkus on rumalus. Püha Franziskus kõneleb sellest, kui õnnetud on teadusejüngrid viimsel kohtupäeval. Nende käed on tühjad. Prohveklilikult väidab ta, et kord tuleb aeg, kus raamat ainult tuld väärrib. Hugõ de Sancto Victore võrdleb inimesõ reisi ajaga. Inimesed, kes pühendanud end teadusele, on reisi sihi kaotanud ning koormanud end teel liigse koormaga. Gregorius Suur, kuulds paavst, võtab ühes kirjas mõnele saksa vaimulikule sama küsimuse suhtes seisukoha. "Olen kuulnud, et sina mingit grammatikat õpi. Ma ei või sellele häbita mõelda. Tunnen sinu toimingut vastu suurt põlgust, ja see jätab minus masendava mulje. Kas võib samade huultega kiita Kristust ning Jupiterit? Kui sina selgesti näitad, et kõik jutud sinu üle valed on, et sina ei tee tegemist rumalate ilmalikkude teadustega, siis kiidame meie Issandat, et ta teid on säärase patu eest hoidnud." Sääraselt ilmneb askeetiline vaade teadusele. Samas askeetilises maailmavaates leiab eitamist kõik, mis on pärit inimese instinktides. Keskaegne eetika on peamiselt askeediline eetika. Ta nõuab inimeses elutahte hävitamist, elurõõmudest loobumist. Ta on täieline vastand meieaegsele individualismile. Askeediline moraal nõuab maailma eitamist. Katariina Sienast väljendab seda ülihästi: "Jumal on vastand maailmale ja maailm on vastand Jumalale." Kes armastab maailma peab loobuma Jumalast, sest kolmandat võimalust pole. Maailm kuulub deemoni valdkonda. Varajase keskaegse eluideaalide kõige lähemal seisab munk. Munga kammer osutub taeva eeskojaks. Bonaventura võrdleb munku tallekesega, kes metslooma lõugade vahelt päästetud. Kuidas hindab keskaja kuulsa vaimulik Clairvaux Bernhard askeedilist eluideaali, näitab katkend tema kirjast noormehe vanemale, kes püüavad avatella poega kloostrist põgenemisele. Kiri on kirjutatud avateidava nimel. "Nutta poja pärast, kes läheb kloostri - tähendab nutta sellepärast, et saatana poeg on saanud Jumala lapseks; see on hullumeelsus, toorus ja kuritegu. Teie pole minu vanemad, vaid minu vaenlased."

Askeedilisest eluidealist järgnevad kindlad juhised maise elukorraldusseks. Tervise eest hoolitsemine võib kuuluda epikuurlaste eluideaali. Jumalik õpetaja on Clairvaux Bernhard'i arvates korralikule kristlasele dikteerinud vaid tervise põlgamist.

Askeediline eluideaal satub vastollu isikliku vabadusega ja omandusega. Bonaventura arvates peab munk püüdma omatahet hävitada. Ta seab vaesuse täielikkuse ideaaliks ja väidab, et varandusest loobumisega on võimalik maist paradiisi saavutada. Omanduse mitte tunnistamisega eitab keskaegne eluideaal ühtlasi perekonna materjalset alust. Aga ta eitab perekonda üldse.

Varajane keskaja eluideaal tähistab katoliku kiriku Jumalariigi loomise tendentse ning ühtib isiku omapära ning õiguste eitamise feodalismiga.

Keskaegses eluideaalis leiab aset hiliskeskajal põhjalik pööre. Inimene teeb suured leiutised. Maailm on ootamatult rikas, avatlev, meelelistele naudingutele kutsuv. Maailm polegi nii süng, nagu arvas varajase keskaja askeet. Püha Franziskus'ki ei suutnud ju sagedasti takistada meele liigutust kevadpäivil. Samal ajal leiab inimene iseenda. Inimese hing näib olevat kõige

keskel, kolmas, neljas, ning peagi haukusid terve küla koerad, üks valjemini teisest, üks vihasemalt teisest - nad olid julgust saanud teineteise häält kuuldes. Nad haukusid kuu ning hoolega, suutäis suutäie järele külma õhku sisse ahmides. Ükski neist ei julgenud ilmuda elamute vahelt lagedale, ehkki tundsid läheduses võrast olevust. Nad ei julgenud, sest et olid arad kodus kasvanud koerad, kes haukusid vaid selleks, et end mitte liiga ülekohtusena tunda oma peremeha ees, kes toitib neid.

Koerte kisa põhjus, teravnalaline hall hunt, seisatas keset kuust valgustatud lagendikku. Hunt imestas, miks haukusid koerad, miks nad üldse haukusid, need kisakõrid. Kas vast ehk sellepärast, et ta oli enesele lubanud segada seda vaikust? Või ehk taipasid tõlpinallised koerad, et häälitseja oli mardja? Kahtlane! Nood olendid sääl majade vahel tundsid ta lõhna ehk alles siis, kui nende silm võis seletada ta kondilist siluetti kuu kahvatul valgusel. Kindlasti haukusid nad mingil muul põhjusel. Hunt mõtles, kuid loomaaju ei suutnud lahendada seda küsimust. Ta seisis vähe cega kui kuju, nina vastu tuult, püüdes eraldada iga vähemagi tähelepanuväärsema lõhna.

Kõht oli tühi, tühi sõna kõige tõsisemas mõttes. Arutu hulk päevi oli hunt mälgunud. Hommikust õhtuni, õhtust hommikuni oli ta lonkinud ühest kohast teise, nina kõrgel, väsimatus söögijahis. Kuid ei ainustki jälge, ainustki häädkuulutavat lõhna. Täna oleks ta võinud leppida isegi raiepega, kuid kätte saada sedagi oli vaev.

Kõige halvem oli see, et hunt rändas üksi, sest jookstes ringi karjakaupa mööda maad, oli palju võimalusi, et saada toita. Kari lihtsalt tormas metsikus rüsinas lautade kallale, mardis sääl lambaid ning süüa oli kõigile küllalt. Ent lagendikul peatuv mardja polnudki puhastverd hunt, vaid koera ning hundi segu - värdjas. Küllalt palju oli ta kannatanud huntide valusaid hammustusi, mis puhttõulised hääks arvasid jätta värdjale. Katkes kannatus, ning lahku läksid hundikarja ja värdja teed. Ometi ei võinud ükski inimene eraldada värdjat hundist. Ta oli emalt, hundilt, pärinud tugevad kanded ning sitked lihased.

NEISTSINASEIST LAHKUNUIST.

Neistsinaseist lahkunuist tahan kõnelda. Mitte meist, kes meie keskelt on läinud Jumala manu. Neist kõnelda on raske inimesel, kel pole endal veel peas tõsiseid survamõtteid ja kes ei ole kutsustad ega säetud pidama hauakõnesid. Tahan kõnelda neist, kes kiiguvad veel ringi noorusmaal ja laulavad laule Elule. Tahan kõnelda meie keskelt lahkunud abiturientidest, niipalju kui kellegi originaalset on säilinud mälestuses. Seejuures on võimata peatuda kõigi viiesaja seitsmekümne seitsme atesteeritud "suuruse" man; kui kõigist neist kõnelda, siis saaks sellest terve biograafiline leksikon, mida tuleks kirjutada neil loetud ja kalküleeritud lehekülgedel mitu aastat järgimööda. Mina tahan aga hiljemalt kevadeks lõpetada oma joonealuse ja püüan mõne suletõmbega kujutada üksikuid portreid sellest suurest seeriast, kusjuures ei ole mu valikul mingit kindlat süsteemi: ma ei taha välja valida ei paremaid ega halvemaid, ei laureate ega järeleksamite-kangelasi, ei klassi-lõvisid ega vaikesid vonakesi - ei midagi säärast. Tahan kõnelda ilma mingisuguste eel- ja järelarvamusteta neist, kes kuidagi rohkem on jäänud peatuma mälestuses. Tahan kõnelda neist, kellega on olnud pikemat või lühemat aega kokkupuuteid, mistõttu mõne lennu ja mõne

Kuulsad ja suured isikud minevikust on vaid tööriistadeks tuleviku kätes.

F. Legouve.

Tõsine aukartus ei võta oma algust kunagi kartusest.

Marie v. Ebner-Eschenbach.

Midagi ei sarnane rohkem maitsekalt riidetatud narrile, kui üks hästikõidetud halb raamat.

A. Schöll.

Ainuke asi, mis suundus isasse, oli vähe tumbledam kasukas ning vähe suuremad kõrvad. Kuid huntadele jätkus küllalt isegi ta lõhnast, et vahet teha bastardi ning mitte-bastardi vahel. Ning see kõik muutis külmaks ning ükskõikseks bastardi ning tolle hundiühiskonnavahelise suhte, olgugi et tolles vördjas oli niisama palju julgust ning energiat kui igas hundipojas, et tal olid samad kalduvused ja instinktidki kui hundipoegadel. Kuid mis tähendas julgus, energia, kui saatus ta teilt rööväs igasugused võimalused toidu saavutamiseks. Ta lonkis, lonkis, nina kord maa ligi, kord tõstetud õhku lõhnade haistmiseks, silmade vaade teritatud äärmuseni. Asjata! Isegi raibet saagiks saada oli vaid unistus!

Vördjas ei olnud oma elus iialgi nii ligidale tulnud elamutele. Alati, kui nälg oli äärmine ning kui hundikari oli vallutanud loomalaudad, oli tema jäänud oemale kui noorem, kel puudub murdmiseks õigus.

Nüüd aga polnud mingisuguseid väljavahendeid, et pääseda nälgjasurmast, kui see - varastada laudast.

Vähese kahtlemise järele hakkas vördjas liikuma majade poole, pikkamisi samm - sammult lähenedes mustale lõmmitavatele hiiglastele. Teel püüdis ta õhust tabada iga pisemagi erinevuse. Juba oli ta õieti majade ligi, seal tuli korraga keegi õue. Vördjas heitis kõhuli, ühtlasi tundus talle, nagu oleks talle kallutatud kaela kümmeid ükssteisest erinevaid söögilõhnu. Ah, milline aroom võis olla küll veetlevam! Vördja süljenäärmed hakkasid töötama, suu täitus maitsetu süljega, mis liisis suumärkade kaudu hallnahksesse kasukasse, kus ta tardus varsti. Inimene läks majja tagasi, ning ukse avades tuli uus hoog lõhnu. Sülg tekkis suu äärmiselt palju, nii et vördjas pidi neelama. Ah, kuidas see ärritas, see toidulõhn. Muidu ta oleks ehk veel kannatanud, lootes leida juhuslikult mõne jänese jälgi või tabada mõnd oravat. Ent tundes, nüüd, et nii ligi on see, mida ihaldas, muutus nälg väljakannatamatuks. Söögilõhn tõi ta meelotuks. Otsustas kas või murda koera, kui ei pääse ligi paremale suutäiele.

Uuesti ligines ta majadele, seekord kiiremini. Tal oli räpakas rutt nagu olevusel, kes aga mingil põhjusel on sunnitud teotsema kiiresti.

klassi asemele tuleb ainult tõmmata kriipse, sest pole olnud nendega kunagi tegemist, paljusid ei tunne ära näogi järele.

Lugejad ja need, kellesse asi puutub, ärgu hakaku protesteerima, kui mõne portree ehk ära virildan, sest võtan asja puhtsubjektiivselt vaatevinklist, ja see on harutihti ekslik. Följetoni, milleks see kirjutus tahab olla, võib arvustada ainult följetonistlikult, ja sellistele vastuväidetele - tere tulema mast!

Portreedele teen tagafooniks ka mõne kriipsutuse klasside karakteristika näci - niipalju, kui seda on vaja, või niipalju, kui need jooned aitavad eritella kujuteldavate isikute füsiognoomiat.

Ja nüüd algan lugu neistsinaseist lahkanušt!

I lend (1920.a.)

See lend oli niivõrt väike, et koguarvu üles lugemiseks jätkub patajasti ühe käe sõrmist. Et õpilasi oli nii vähe, siis oli töö selles klassis n.ö. koduõpetuse laadi. Muudkui ista ja aja juttu kõigiga korraka. Iga tund küsivad mõtu korda läbi. Nende tööpaigaks oli praegune võimlemis-abanõude kamber. Loo järgi oli neid küll kuus seal klassis, ent ühele ei olnud antud õnneks ka saada küpsustunnistust.

Kui nüüd neist hakata kõnelema, siis ei tehi jätta mainimata Elsa Birk'i, kelle lõpuatstandil seisab registri-number üks, s.o. - ta oli esimene lõpetaja meie koolis. Muidu oli vaikne ja tasane neiu (tütarpaps oleks ehk natuke vähe õeldud). - Siis - nr. 2. - Helene Eichwald. Tõsine, blondjuukseline, lihtsamoeline, kooliõpilaslikult korralik ja agar tööinimene; naeris vähe, ja kui naer oli mõõdapääsmatu, siis tuli see tagasihoidlikult ja vaikselt, nagu see viisakuses kasvanud põhjamaisele naturile kohane. Kaasõpilased pidasid talt lugu ja teda valiti tihti mitmele poole esindustesse. Astus ülikooli ja nagu ma mäletan, on vist selle asutise juba lõpetanud. Oli agaram tegelane Vilistlaskogus selle astumisel ja esimesil tegevusaastail. Viimseil ajulei olnud temaga kokkupuutumist; ei tea siis ka, kus ta praegu on. - Edasi Helene Masing, kutsuti, kui ma ei eksin, Leoniks. Täidlane kuju, täiskasvanud daami figuur, punanäoline,

Värdja silmad läikisid, need teravad hundisilmad; suu oli avatud ning talle enesele näis, kui peaks ta isegi lõõtsutama, sest oli liiga palav.

Juba oli ta aia taga, mis oli maetud peaaegu terves omas ulatuses lume alla. Ainult jalgteel kohal, värava juures oli osake aiast jäänud vabaks. Värdjas surus oma nina läbi lattide ning kuulatas. Kõik oli vaikne, ei ühtegi inimest, ei nende lõhnagi, vaid oli kuulda loomade kobistamist tallis ning mingit niitsuvat häälitsemist kusagil õuenurgas. - Latid olid liiga ligi üksteisele, et pääseda nende vahelt. Pidi leiduma teine tee, et saada õuele. Värdjas leidiski selle, mis viis üle hangede, ning moment hiljem tabas ta end enesege üllatuseks seismas keset õue.

Milliste lõhnade labürint oli siin! Häid, peadpööritavaid häid, keskmisi, vastikuid ning mõningaid isegi tundmatuid lõhnu tajus värdjas. Otseta vastas paistis tuluke läbi neljaruudulise akna, mille ees rippusid kardinaad. - Kuid mis see oli? - Kusagilt kostis tasane, kuid vihane urin. Nii siis tähendab juba jälle lõrisemine ning hammaste näitamine, isegi siin õuenurgas. Oleks see olnud inimene, värdjas ei oleks imestanud, sest inimesed ju olid need, kes loodud lõrisejaiks vaenlasiks.

Värdjas lähenes urisejale pikkamisi. Vihasemalt urises koer. Värdjas seisatus. Mõmendisks ei olnud unustanud ta nälga, õigemini momendiski ei annud nälga talle rahu. Vasemal pool urisejat tundus söögilõhna. Sellest oli küllalt. Peatamata jooksis värdjas lõhna sihis, ning hetk hiljem neelas ta viivukese aja eest koerale pandud toitu. See oli mingi supipära, taluinimeste õhtusöögi jäämus. Pooleldi angunud toit - supipära - näis värdjale parem kui kunagi varemalt saadud verine liha. Alul ta ei tunnud ei maitset, ei midagi. Juba teadmine, et oli viimaks ometi suutnud saada söögi ligi, ei annud aega maitsemiseks. Rõpaka rutuga lakkus veel pisut sooja vedelikku. Oli ainult kahju, et seda söögipära oli nii vähe. Värdjas oleks süüa võinud sellast vedelikku palju, palju. Ta aju ei tõnmanud piirjooni söögi paljuse suhtes. Teadis ainult, et väga, väga suur hulk toitu võis mahtuda ta nurisevasse kõhtu.

Koer urises ikka veel inetult. Värdjas vaatas nurka, kust kostis vihane häälitus. Oo . . . selles urinas peitus rohkemgi kui viha, selles peitus selge mõiste: mine eemale, kaugene!

Korraga valdas uudishimu teravnalast hunti. Ta tahtis korraks vaadata toda urisevat elukat, kelle sarnaseid oli näinud vaid kaugelt ning kelle sarnane pidi olema ka ise. Ta astus putka ligi, mille avause ette ilmus koer, Hambad irevili, suunurgas vaht, silmad vesised, ninasõõrmed värisemas nagu surmaeelses agoonias. Värdjas imestus ning kohmetus. Talle paistis vöörang ta äärmine viha. Talle oli vastikuks üllatuseks näha vahust tilkuvaid lõuge ning pruune, pöörlevaid silmi.

ka vist blond, aistega prillid silme ees, millest ei lahkunud kunagi. Aeglase ja asjaliku loomuga, naeratus alati näol, ikka ja alati rahuilik. Tõsine natuur. Oli ka tegev õpilaskonnas ja Vilistlaskogus. Käis ülikoolis, usun, et on seda aega juba lõpetanudki selle. Praegu ei ole temast mul teateid. - Alice Mora - tüdruk-talesäde. Pisiki, plikalikult ümmarik, selgesilmaline, põskedes puna, blondkiharad, temperamentlikud liigutused; rutuline, mõnikord koguni raiuvalt energiline rääkimine; kuraasikas, valmis alati vastu vaidlema, oma võimiste veendunud; distsipliini ja õppimise mõttes siiski väga korralik. Ehavere veškiomaniku tütar Palamisel. Mul on ikka meeles üks lause, mille ta ütles haruldaselt kategoorilise temperamendiga, kui ta mängis Koidula "Säärases mulgis" - Maie osa: "Ennem ma hüppan ojasse, kui et ma Erastu Emmule lähen." Tal oli otse nakkavat elurõõmu, külluses sädelevat päikesepaistet, heledat, selget, rõkkavat, loomulikku, plikalist, vallatut naeru. Ent tal oli varjul ka hammustavat, julget, viisakat, sarkasmi, mille tõi esile harukordseil juhtudel, ja siis ei olnud selle peale palju võimalik reageerida, kui ei tahtnud mitte vihastuda ega jämedaks saada. Laulis kaunis kenasti soolot. Kooli lõpetanud, käis vähe aega konservatooriumis, siirdus siis majapidamise alale, lõpetas Kehtna kõrgema majapidamise kooli ja jäi sinna õpetajaks. Ehk on praegugi seal. Kui hiljem oleme kohanud, näib ta olevat samasugune, kui olen toda kirjeldanud. - Hilda Puusepp - Vaikne, rahulik, tõsise loomuga õpilane; kõige tagasihoidlikum kogu lennus.

(Järgneb).

Alter ego.

Värdjas niitsus sõbralikult. Astunud veel sammu lähemale pöördus ta ümber, sabaga koera poole, andes sellele võimaluse enda puremiseks. Koer jäi vaiksemaks. Kuid niipea kui bastard ümber pöördus, muutus ta endiseks. Värdjas kordas oma manöövrit kolm - neli korda, kuni koer täielikult jõudis veendumusele, et tal pole tegemist vaenlasega. Ning viimaks, imelik koerale eneselegi, panid nad ninad kokku, värdjas täiesti sõbralikult, koer süiski vähese kahtlusega. Ja siis sai bastard aru, miks koer oli olnud nii riiakas ning vastutulematu - koeral olid pojad, kolm väikest, imelist, külmakartvat kutsikat. Värdjas tahtis neid meelde lähemalt näha, tahtis neid nuusutadagi, kuid oma koer, ehkki näis muidu olevat sõbralik, ei lubanud seda. Ta muutus jälle vihaseks, mis värdjale ei meeldinud. Ta parem omast soovist.

Terve öö veetis bastard lamades putka ees, pää toetatud esimesile käpile. Ta oleks tahtnud kauemgi sääl olla, keset imelisi lõhnu, ligidal soojust välja õhkuvat koerakeha ning ta veidralt niitsuvaid kutsikaid. Ent inimesed ärkasid majas, süütasid toas põlema heledama tule ning hakkasid käima odas - tagasi selle valgel. Värdjas lahkus, ehkki vastumeelselt.

Ta lonkis üle pämeda lagondiku, sest kuu oli ammu loojenenud ning tähed kustunud. Koit aga põlnud süüdanud veel oma lampi. Järgnes külm, kõledatuuline päev, pääle selle, kui oli tõusnud punav ketas kui tuliseks aetud raudkuul lumise silmapiiri tagant. Valged pilvesagarad punastusid ning kahvatusid siis jälle, et uuesti punastada kui noitsid, nähes imeilusat printsi.

(Järgneb)

A. Tiitso.

=====

SÕNAD HELISEVAD JA HELIN ON MEIE HING.

=====

Kui oleksin laulik, siis laulaksin laulu helisevast hingest.

Laulaksin, kui on helin õrn ja karge punaval koidikul. Laulaksin, kuis on helin nii selge ja helge keskpäeva, lõõsas ja kuis kõlavad helid nii kutsuvalt ja kurvalt päikese surengul. Ent meelsamini ülistaksin helinat, mis kõlab süngel ja salapärasel kesköö tunnil.

Laulaksin, millist helinat on täis kevadmets. Peaks tuntama värsket mulla lõhna. Peaks kuuldama, kuis kisendavad kirglikud põdrad ja laksutavad ööbikud ööd läbi. Ja kuulduks kevadtormide müha. Kuulduks, kuis murduvad raginal kuused ja pedajad ja kuis kohavad koskedes vabad veed.

Ja kui salapäraselt helgeid helinaid kuulduks suvepäivil! Õhkude virvendus kaugete metsade vahel, siin - sääl vikati luise või karjase trallitus. Rohkem pole vajagi, et kuulda suve helisevat hinge.

Sügispäikese kiirtevihud tantsisklevad puieladvus. Härmahõngu hõljub õhus sädelevaina kastest, ja sajavärviliselt kiirgab mets. Imelikke varje langeb liivasele teele. Rõngaid, jooni, nelinurki joonistavad lehtede varjud teele ja murule ja päike on nii väsitavalt kurb. Metsade ja põldude taga kusagil kaugel hundab rehepeksu-masin. . . Selline on sügise helisev, kutsuv hing.

Karge, sädelev talveöö. Raksatus aiateibas heliseb selges õhus. Lumi rigiseb reejalaste all, mets mustab tumedana ja majad heidavad sinakaid varje. Koera haugatus, paugatab mõni uks ja õrna üduna häihtub külast tõusev suits. Nii heliseb talve hing - selge ja karge.

Ja kui oleksin laulik, siis laulaksin laulu sõnatust helinast. Laulaksin, kuis heliseb looduse hing, laulaksin, kuis helisevad holged päevad ja sünged ööd.

Aga sõnade helinast ei suudaks mina laulda! Sõnad tulevad, keerlevad kumisevalt ja häihtuvad. Vähe on sõnu, mis helisevad, seda enam aga selliseid, mis kumisevad tühjadena. . .

Ei ole mind paelnud Pöeeside Kuninga ega Sonettide Kuninganna võluvad värside. Olen tundnud soojalt helisevat hinge vaid Elutule lauliku ja me õnnetu geeniuse lihtsates sõnades. Vaevalt on mulle meeldinud ükski luuletus enam kui Juhani Liivi kargesõnaline "Külm". Pole soojemat helinat üheski laulus kui Suitsu pehmemurrakulikes luuletises "Kerko kell":

"So käe oma ohtjit kaknu
ja sälgu tõstnu tööbrüpuud!
So kässi lehma, peni laknu -
So oma poig es anna suud."

. . . Igatsen salapäraselt vaiksaid suve keskpäevi. Kui kuuleks hetkekski suvise keskpäeva helisevat vaikust! Tahaksin näha õhkude virvendusi, kuulata mesilaste suminat ja uimastuda värskest heinalõhnast.

Tahaksin, et oleks mu ümber üha keskõine vaikus ja pimedus. Tahaksin kuulata piiritu vaikuse tinakellukeste tinisemist, Siis heliseksid mu ümber kõigi aegade helisevad hinged - ma vähemalt arvaksin neid kuulvat.

Kui oleksin laulik, siis laulaksin laulu suviste keskpäevade ja talviste südaööde sõnatule helinale.

Pep.

=====

AKTUSEST ALEKSANDER SPRENK - LÄTE 70. SÜNNIPÄEVAL.

11. skp. peetud aktus (pidi küll olema 12.skp, kuid pühapäeval ei tahetud kooli tulla) erines seepoolest, et ta on haruldane teiste aktuste hulgas, sest ta peeti heliloojaa auks, ja niisuguseid heliloojaid, kui seda on A. Sprenk - Läte, on üldse vähe, veel vähem aga meil - tillukeses Eestis.

Unke ollakse ikka selle üle, mis õilis ja mida vähe leidub. Nii võisime koguda saali ka meie uhkusetundega, et pühitseda oma suure helikunstniku kõrgeaastalist sünnipäeva.

Nagu tavaliselt, ilmus ka nüüd esimesena kõnetooli dir. J. Roos. Avasõnades tähendas hr. dir., miks peame hindama ja hindamegi kõrgelt A. Läte't.

Järjekorras kõneles hr. A. Nieländer, kes referaadis "Aleksander Sprenk-Läte ja ta aeg" andis pikema, elava ülevaate Lätte'st kui kunstnikust ja kui inimesest eraelus. Referaadi mõju oli seda tugevam, et palju ainet oli hr. Nieländer võtnud isiklikest läbikäimisist Läte'ga.

Referaadile järgnes soololaul klaveri saatel II.kl. õpilaselt Ramul'ilt. Seda noort lauõikut oma õrna lapsehäälega oleme kuulnud juba varemgi, ning soovime, et ta tulevikus veel mõjuvamaib esineks.

Nüüd oli tulemas midagi erilist, sest saalis oli kuulda kahinat ja üteli "tule, lähme!" Peagi oli salk õpilasi ees ja õpil. Kink andis rattu klaveril hääli kätte. See oli T.T.G. Kunstiringi laulukoor, kes esines kahe lauluga, mis oleksid vast võimud olla pisut rohkem viimisteldud.

Seega oli siis "ettekannetel" lõpp ja hr. J. Roos ütles lõppsõna, soovides, et ühine "Eestimaa, mu isamaa", kostaks isegi juubilarile Nizzasse kõrvu, mida võime ka oletada, sest laul kõlas erilise hooga. Tuju ei lastud jaheneda, vaid kõik hakkasid korraga samas hoos riietatubadesse rubima.

12.I.30.a.

J.K.

=====

Meie koolikinost ja -ringidest.

Et tütarlapsed ei satuks kiusatusse ja ei lähaks kinno, kus võib nende noor hing kõlbmatut vastu võtta, selleks on asutatud koolikino. Siin peab igaühe maitse rahuldust leidma ja ka raha läheb vähem. Kõik on väga kena!

Alguses näidati ikka päris keni ja korralikke pilte, oli ka vaimukaid ja koomilisi naljapilte, kuid see oli "vanal heal ajal". See "kuldne aeg" on veel vaid meeles vanemail kooliolijail. Pole enam ammust ajast näinud midagi kaunist, et võiksid rahuldustundega minna koju.

Ma pole kino "sõber", kuid koolikino siiski peeldan, sest see on üks lõbus-tusvahend, mis toob õpilaste väsinud ajadesse veidi elevust ja unustust. Nüüd aga pole see kino enam kedagi rahuldanud, ka kõige vähenõudlikumat mitte.

Tuled kinno, maksad kümme senti, istud siis kohale, ja ootad. Saal tehakse pimedaks ning ekraanile ilmub midagi õige segast ja virvendavat. Saal täitub hiiutega ja miraga. Viimaks on näha juba midagi selgemat. Võib isegi mõningaid tähti kokku veerida. Vaevalt saad, ühe sõna kätte, kui juba ilmub pilt. Nüüd juba selgem. Aparaat harjub pildinäitamise ja näed juba üsna korralikult, kuid siis katkeb film ja saal on pime. Tükiaja ootamise järele saab valgust ja siis algab aparadi parandamine. See kostab umbes pool-tundi, siis käib jälle nagu

"müriin" Saame vaevalt viis minutit vaadata rahus, kui pilt katkeb jälle just kõige põnevam kohal juurest. Algab jälle parandamine ja nii ikka edasi, kord pikema, kord lühema aja jooksul, kuni pilt on läbi. Parandusvaheaegadel, milleks kulub pool kinosoleku ajast, lasevad õpilased ajaviiteks jäneseid ekraanile jooksmas. Siis aga kostab kusagilt korrajuhi koelav hääl, et see aga korrarikkujate kõrvu ei kosta, siis peab ta ise jalutama sinna. Nii on siis ka see süütu ajaviide keelatud. Istu vaikselt ja oota kannatlikult, sest "kes kannatab, see kaua elab". Lõppeks jäetakse need konamad osad välja, vabandades, et need ei mahu aparati. Näed vaid mõnda igavat ja magedat suudlusstseeni ja see on kõik. Ennem nägid veel naljapilti, kuid nüüd pole sellest juttugi. Ongi parem, sest nii kui nii on juba kaua istunud ja kallist aega raisatud.

Kui meile seda lõbu pakkuda tahetakse, siis peaks selle eest küll rohkem hoolt kantama, et ta meile ka tõeliselt lõbuks oleks.

Meie ringid on kui "talveunes". Väljas hakkavad juba puud lehte minema, kuid ringid ei mõtlegi midagi huvitavat teha. Mõni üksik ring teeb ikka mõnd liigutust, kuid see on poolik töö, millel puudub vaim.

Üks ring pidi korraldama fotokursusi ja raadioõhtuid, kuid tänini pole olnud veel kumbagi.

Üks teine ring ei avalda enesest ka midagi. Kuuldavasti ta tegutseb rohkem väljaspool kooli. Ei või ju nii palju ka nõuda, ega siis üks jõud kahel pool olla saa. Ei tea aga kumb tähtsam on, kas koolis või väljaspool kooli tegutsemine? Sellepärast ei avalda ta õpilaste peale mingit mõju. Ka kõige lähimate liigete peale ei suuda ta kasvatavalt mõjuda.

Võidaks ju öelda, et kõik õpilased ei võta osa, ei rita kaasa, on passiivsed. Aga no, kui on neid ringe, nende asutajaid ja juhte, siis peaks just nende päälesame olema õpilaste poolehoiu võitmine. Ettekanded peaksid olema huvitavad ja praktilise tähtsusega, mida pärast elus tarvitada võidaks.

Juhid peaks energiliselt tööle asuma ja kõiki elustama. Nagu kevadpäike äratab looduse elule, nii peaks ka nemad oma ringid "õitselo" viima. Kui nad natukenegi energilisemad oleks, aitaks igaüks, kelle poole nad pöörduvad, jõudu mõõda, kaasa.

Soovin uueksaastaks rohkem energiat, et võidaks öelda, et ringid ka õpilastele midagi annavad ja et nende töö aasta lõpul oleks hiilgavamad tagajärjed.

V ---

=====

T.T.G. Kirjandusringi referaat - koosolek.

10. jaan, 1930. a.

See oli arvuliselt suuremaid koosolekuid. Koosolijate õpilaste arv tõusis sajani. Õpetajast olid kohal hrd. dir. J. Roos, A. Raud, ja V. Alto.

Koosolek oli huvitav ja sisukas. Juhataja avab koosoleku ja asub kahe esimese päevakorra punkti juure - liikmemaksu tähtaja määramiselo. Tähtpäev määratakse kindlaks 15. veebr.

Teine päevakorra punkt on kirjanduse ankeedi tulemuste avaldamine. Ankeedist oli võtnud osa 250 õpilast, mis mitte suur arv pole, võrreldes õpilaste üldarvuga. Ankeedi tulemused olid järgmised: esimese koha eesti kirjanduses saab B. Alver'i "Tuule armuke" - 25 h.; sellele järgnevad A. H. Tammsaare "Tõde ja õigus" ning A. Gailit'i "Toomas Nipernaadi" - 18 h.; välismaa kirjanduses esikohale kerkib Pierre Loti "Islandi Kalur" - 68 h.; sellele järgnevad V. Helanen'i "Karmid tähed", J. Aho "Õpetaja proua" ja O. Vilde'i "Dorian Gray portree" - 15 h.

Selle aasta ankeedi tulemused sarnanevad ülalnimetatud aastast tulemustele. Ka mineval aastal olid esikohal eesti kirjanduses B. Alver'i "Tuule armuke" ja väliskirjanduses P. Loti "Islandi kalur". Peab tähtsatult konstateerima fakto, et kumb, kas meie kirjanduslik maitse aasta - aastalt sugugi ei arene, või on põhjusiks uuema kirjanduse mittetundmine. Ei või kuidagi öelda, et meie kirjanduslik maitse oleks halb, ei, kuid iga aasta tuleb ju nii palju uusi teoseid juure, nende hulgas väärtuslikke ja otse selle vastandoid. Ja kui tõesti meie nende teoste hulgast ei leia midagi uut, kui et hindame aasta - aastalt ikka endisi!

Sellest küljest ei saa seda ankeeti lugeda kordaläinuks.

Järjekorras tuleb õpet. V. Alto referaat: "Ibsen'i eluvaade". Õpilased kuulavad suure innuga. Referent annab kujuka ülevaate Ibsen'ist ja tema loomingust. Ta püüdis peamiselt käsitleda suure norralase mõtteid, kuid arvestades tema loomingu avarat ulatust, kusjuures üksik teos sageli terve rea probleeme üles seab, oli seetõttu võimalik esitada ainult üksikuid piirjooni. Sellegi peale vaatamata olene tänulikud hr. referendile, kes tõi lähemale meie poeeti, tänini meist nii oemale jäänud.

Referaadi lõpetades palus referentija õpilastel oma arvamise selle kohta avaldada. Kuid kirjaniku ja tema teoste mittetäieliku tundmise tõttu ei olnud sõnavõtmist õpilaste poolt.

Ainult hr. J. Roos toonitas veel Ibsen'i tähtsust maailma kirjanduses, avaldades ka ühtlasi kahetsust, et meie tunneme liiga vähe suurt poeeti. Põhjuseks peamiselt võiks olla, et Ibsen oli individualist, ta oli külm mõistuse inimene, oma tunded oli surund ta lõpulikult tahaplaanile. Ta oli inimene, kes terve elu kestel ei saanud aru elust. Alles oma eluõhtul, kui ligines surm talle oma kondise, külma käega, alles siis sai ta temast aru. Ta tahtis nüüd veel armastust, valgust, päikest ja soojust, kuid oli juba hilja. Neid kõiki oli ta oma elu kestel halastamatult piitsutanud oma terava ironiaga. Ja nii suuri mees, kelle hüüdnimeks oli olnud:

"Inimene on vaba siis, kui ta on üksik!"

Sellega lõppes ka see huvitav õhtu. Pidi küll veel olema teine referaat: H. de Balzac'i "Isa Goriot", kuid referendi haiguse tõttu lükati see edasi.

-- pp.

MÕTTEID PÄRAST JÕULUPUUD.

Olen ikka olnud ausaid ja tagasihoidlikke inimeselapsi ka pole kunagi tahtnud tegemist teha sihukeste küsimustega, mis vast mõjuvad kuigi halvavalt tervisele või panevad töötama pääaju. Kuid noh, see ei puutu küll just siia. Tahtsin millestki muust rääkida - ja nimelt jõuludest. "Mis neist üks rääkida, nad ju möödas!" mõtleb mõni. "Nojah, möödas nüüd küll, aga üks seda parem. Ega's ette ei massagi rääkida midagi. Perrä om üks paremb. Ja tost ma tahtsingi just rääkida, et nad nüüd om möödas, möödas kõge om askelduste ja ettevalmistustega, verivorstide ja jõulupuuga. . . Möödas kõge om "rõõmude" ja "muredega", ehk õigemini "4-de" ja "2-dega".

Ja jälle aasta möödas. . . (Jajah, ärgu pandagu mulle pahaks, kuigi see just mitte õige ei ole, et ma jõulude möödumisega ka aasta mööduniks loen. Ja just nii! Ja ma tänavuasta õkva mõtlin jõulupuud man, et veel on 3 aastat käia seda üht ja sama teed - kooli - koju, kooli - koju.)

Nojah! Oli meil kooliski korraldatud kaks õhtut. Kolmapäeval -18. detsembril nooremale, I-tele ja II-tele klassidele ning neljapäeval 19. detsembril vanemale, III, IV ja V-daile klassidele. Kõik oli ilus ja hää ja kena nooremate peol (muidugi välja arvatud mõni pisike korrarikumine, mõni ettekanne jne.), kuid üldiselt ikkagi kordaläinud. Imelik oli vaid see, et "publikumi" oli palju. Isegi poolrohkem kui möödunud aastal! Vaatasin ringi, et millest see siis õige on tingitud. Ja korraga saingi asjale sabapääle (mõni ütleb vast sabale - kuid just saba pääle ja mitte kusagile mujale). Ja siis ma võtsin tost sabast kinni, ja nii kõvasti veel, et ta kohe kiiksus mul käes, ja siis ta kriiksus nii kõvasti, et too riiks mulle kohe "süamehe karas ja säält muidu ämp vällä es lää, kui pidin sulle kätte võtma ja paberile puistama oma süame kogu tolle kriiksuga".

Nojah, olen ikka olnud aias ja õiglane inimeselaps, kes "sohki" silmaotsaski ei sallinud ja kes tõe eest oma päägi annaks. Ja seepärast ütlen südamliselt tänu kõigile, kes meie nooremate peole kaasa aitasid ning elasid. Iseäranis olgu tervitatud ning tänatud meie vanemate klasside "esindajad", keda nii palju oli kogunud, et kas pea või mõlemad õhtud korraga ära (s.o. kogu kooli jõulupidu korraga). Neile üksikuile, kes mitte "esindajaina" polnud ilmunud, oleksid võinud teised kogu jõulupuud juhtumised, elamused, ning kas või pisemadki üksikasjad edasi anda. Oli neid "esindajaid" ju niipalju, et kui 30% kohas korraga midagi erilist oleks juhtunud, siis igas kohas oleks vähemalt 2 "esindajad" man

Lühikene nägemine.

Korrapidaja õpetaja läheb vaheajal klassi. Kaks õpilast satuvad näppu, kuna üks hiilib pingitaguseid kaudu seinä äärt mööda kaugemasse nurka ja poeb kaardikappi.

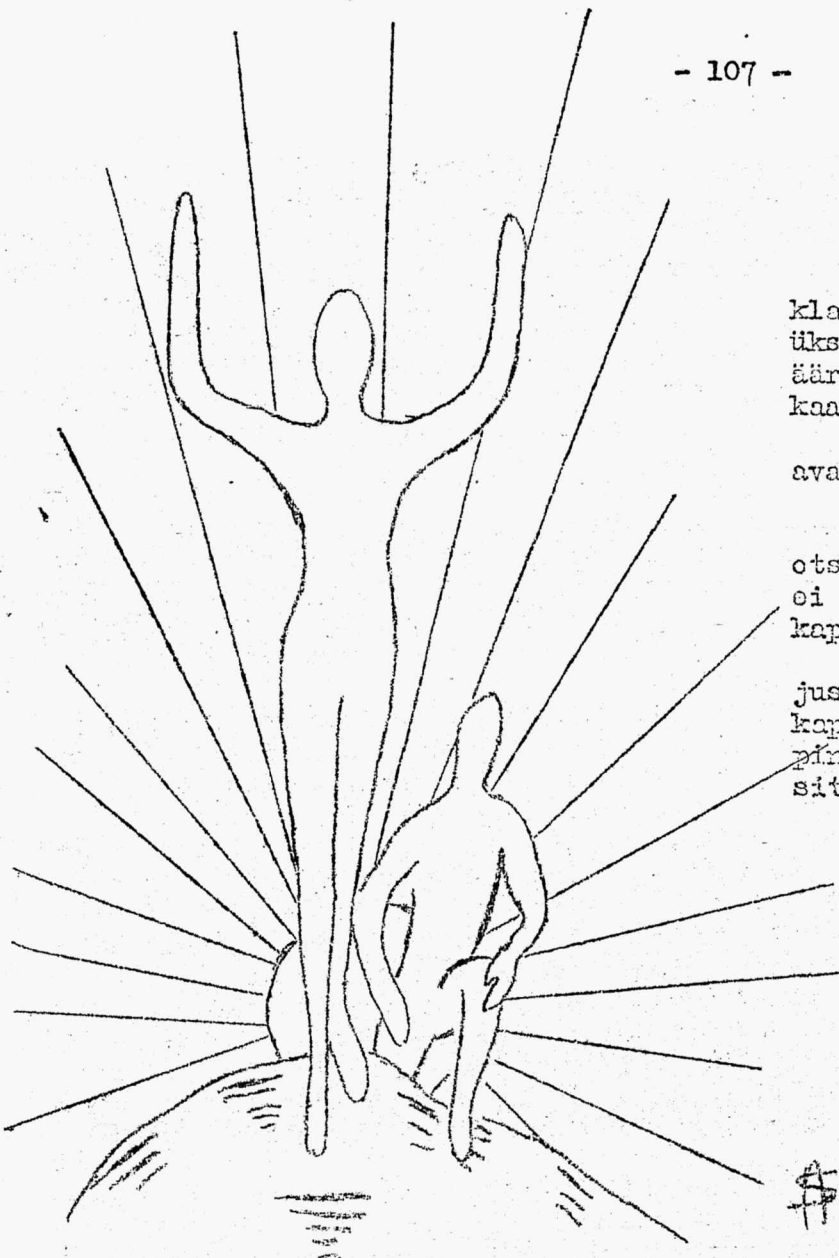
Õpetaja läheb kaardikapi juurde, avab ukse, küsib:

"Noh, Vinter, mis Te siin teete?"

"Ma. . . ma. . . ma tulin kaarto otsima, kuid olen lühikese nägemisega... ei näe pealkirju. . . siis pugasin kappi."

"Või nii! Teie lühinägemise põhjuseks oli vist ka see, et Teie kohe kappi üles ei leidsite, vaid enne kõik pingitagused ja seisakäred läbi kobasite, kuni kappi üles leidsite."

=====

Poliitikaks kutsutakse seda, millest - vaigitakse.

Sievie.

Uhkeä inimesed sarnanevad kurmpallidèle: mida tugevamiini nende uhkust maha surutakse, seda kõrgemale tõuseb ta.

Lehe lugejale! Kuna koolitöö jõuluvahetäeg takistas päevakohase kaastöö henkimist õpilasilt, ilmub käesolev "T.T.G."-nr. hiljem, kuna järgmine nr. jõuab kätte lugejale õigel ajal 1. veebruaril.

Toimetus.

olnud. See igatahes näitab, et meid, nooremaid, meie vanemad õed väga armastavad. Armastavad isegi nii, et meid mitte silmapilgugski üksi ei taha jätta - meist lahkuda ei saa! - Ja see on tervitav nähe! Tulevikus ei maksaks üldse kaht õhtut pidada, sest see oleks ju süd ametu, kui üks teist nii kangesti armastavad õed peavad lahus oma rõõmu maitsem, saades mitte sõbrale omi ülekeevaid tundeid avaldada. Ja siis pean veel noid, s.o. vanemate klasside "esindajaid" tänama, et nad meie muidugi nii ilusat ning algupäralist jõuluorkestrit aitasid sellega, et laulsid kaasa, nii näiteks: "Trink, trink, Brüderlein trink" jne., mis muidugi väga tõstis jõuluõhtu pühalikku tunnet ning pani liikuma hinges "ilusad" mõtted. - Seda ja veel midagi muud tahtsin öelda tolle möödunud jõulupeo kohta.

Nimelt, et meie "nooremad" õpilased, ei taha kah siis seda su endile, kui oleksime endid "hästi" ülal pidanud, nagu meie armastatud õpilaspere vanem seda neljapäeval 19. dets, kantslist "maha hõigas". Muidugi ei öelnud ta hästi, vaid hoopis selle vastandi, mida ma aga viisakuse pärast ei ütle, sest tahan seda "hästi" ülalpidamise "su" jätta vanemate klasside "esindajale", kes selle ka vastu peavad võtma, olles selle täiesti ära teeninud. Meie ei taha olla mitte parasiidid, ei taha mitte teise kulul loorbereid lõigata, ei taha nüüd ega ka tulevikus peol "häd" korda luua, et siis teistel lasta "loorbereid" lõigata.

On juba hõlja, ja mina kui aus ja tagasihoidlik inimeselaps, kes sohki silmaotsaski ei salli ja tõe eest päädkki on valmis andma, olen väsinud ning tahan "tuttu" minna. Näh, haigutangi juba ja silmadele pean toed alla panema, muidu ämp ei saa! Vanemate klasside õpilased peavad nüüd jõulupidu; ei tea, palju neid "esindajaid" nooremist klassidest ka peaks seal olema!... Kuid on kui palju on, nii "häd" korda nad ikkangi luua ei mõista, kui meie pool oli... Mõtlesin isegi, et lähen kah ja teen mis võin, aga säääl sähvis pääst mõte häbi, et "häd ei tasuta hääga" - või - või oli ta et "kurja ei tasuta kurjaga" (ah, mul on juba suur uni!) - ning ma ei läinud...

Häd - u - und! Ma juba magan...

19. dets. 1929. a. õhtul.

Aino H.

SISSEJUHATAV KÕNE VANEMATE KLASSIDE JÕULUPUUL.

Jõulud! Tulnud on tõesti jõulud - need alati oodatud rõõmu- ja rahupühad. Olgugi et nad on ajal, mil neil on kõige lühemad päevad, kõige vähem päikesesära, ent viiski nad tulevad ja toovad maja täis valgust, täis jõulurõõmu, täis jõulukuuse magus - värsket lõhna.

Kui kogume küünalde tules särava jõulukuuse ümber, siis säravad meie silmad võidu küünlatega ja meie hingis on helinat, rõõmu, hõisko- ja tänuhelinaid. Selle sära, need iluhelinad on puistanud meie hinge surematu Jõululaps. Kuulge, kuulatage! Kas ei sammu ta praegu meie koskel, kas ei koputa ta praegu iga nurka, tusase hinge pihta, nõudes sissepääsu õnnele ja ülivale rõõmule?!

Jah, see on tema - meie igavesti noer Jõululaps, kes nõuab sissepääsu igasse südamesse. Ei ole vist ühtki meist, kes ei tunneks teda, kes ei tunneks, kuidas Jõululaps paitab üle murede oma pehme, valuviiva käega. Naeratades ta sütitab hinges imhelgi, suure võimsa valguse, mille ees kahvatuvad igapäevased mured. Siin suudleb Jõululaps valupisara silmist, säääl asendab ta viha ja põlguse südamliku sõprusega. Ta sirutab oma väikese käekese ja juhhib kõikide pilgud tuledest säravale jõulupuule ning räägib sõnul, mida ei kuule kõrv, ent mida kuulame siiski, mida õieti tunneme hinges, täägib suustest õnnest ja särast, mida toovad meile jõulud.

Jõulukuusk sisendab meiele rahu, rahu - suure ja sügava, valab meile sära silmisse, julgust südamesse. Jõulukuuse säras anustame igapäevased mured, tõuseme kõrgemale neist, saame suuremaiks ja paremaiks, puhtaks kõigist, mis on meis madalat ja väikalast.

Meie hingi on paitanud Jõululaps oma õrna, hellitleva käega, ta on sosistanud meiele imesõnu, helisevaid, sütitavaid. Süüdakem kõik tuled, las silmil särada, las koguda sädemeid põue, et säiluks mälestuses enam hetkeid helgeid ja enam valgust jätkuks päevil hiljemal.

H.T.

JÕULUÕHTUST KOOLIS 19. DEETS

Jõulupuule teisel õhtul kogunes õpilasi ligi saalitäis, nähti ka lastevanemaid ja vilistlasi. Õpetajaid alul nähti vähe, hiljem kogunes neistki tugev protsent kogu personaalist.

Õhtu avati kohase jõulukõnega õpilase H. Tooni poolt ja jõululauluga. Siis pidas sooja jõulukõne dir. Roos. Järgmisena kandis ette V-a kl. jõululaulu. Sellele järgnes vaikus, oodati jõuluvana. Ja pea ilmiski "publiku" tagant nähtavale traditsioonilise jõuluvana punases rüüis, saadetu korve- ja kottekandvaist hõbedakleidilistest tütarlastest. Oma kandamid ja näitelavale asetanud, algas "vanake" kingituste kaudu väljendama oma arvamisi koolielanikest. Seejuures näis ta iseäranis lugu pidavat noist õpilasist, "kes küünalt vaka all pole hoidnud", annotades õpilaspere juhtivatele jõududele "T.T.G." juubelialbum. Sümboliseid kingitusi sai ka peasegu iga klass, tuues mõnele noist palju lõbusat meeleolu, mõnede aga kibeidust. . . . Väärtuslikumaid kingitusi said vanemate klasside juhatajad. Jõuluvana korvid - kotid tühjunud, algas eeskava. Kanti ette näidendeid, klaverisoolosid, võimlemist, rahvatantsu, deklamatsiooni. Esinesid pääle ühe erandi kõik vanemad klassid. Huvitavamaid palasid, nagu IIIb klassi lavalist ettekannet ja võimlemist, V-c kirevat "Persia turgu", samuti IV-b tuma - mängu osati hinnata kestva aplausiga. Muidugi sai tasutud kõigi esinejate vaev kiiduavaldustega. Jõulukohaselt esineti kergete ja lühidate paladega. Kava oli mitmekesine ja huvitav, mille tõttu kaunis kestev ettekandmise aeg ei annud end tundagi.

Lõpuosa ajast täidoti seltskondlise osaga. Tantsuks mängis T.T.G. ühtlasi rõivastatud oma orkester. Oli mingi hubane tunne, veeta õhtu oma kooli ruumes, korraldajates näha aina kooliõdede tutvaid nägusid - isegi orkestris. Ning jagatud nimeta ja nimelised kingitused sõpradelt pingutasid vaid sõprussideid õpilaste vahel, ja holdinult tunti rõõmu teineteise ligiolukust, tantsiti ja oldi meeleolus. Ei lastud "reservis" olla õpetajailgi: järjekindlalt, väsitavuseni keerutati seniste "piinajatoga".

Seltskondliku osa alul olid aga kõik õpetajad õpilaste keskkolt kui imaväl kadunud - et sügavamalt jäädvustada mälestust sellest jõuluõhtust ühe lõpuklassiga koduses ringis. Helge pooltunni veetis V-c kl. õpetajatega, siis ühineti uuesti ühiseks lõbutsemiseks saalis.

Oli ilms ja elamusriikas see õhtu, ja lõpul tundus et kuuest tunnist paisunud jõulutunnete avaldamiseks veel midagi ei saanud.

Veili!

JÕULU LÕPPAKTUSEST JA UUE AASTA ALULT

T.T.G. arvukas pere kogub viimseks korraks sel aastal kooli saali. Ollakse veel jõuluõhtute vaimustuses. Kolmandat korda särab jõulupuul ning ta sära tungib silmi kõigile ning saaliki võib näha teda, kuid veel soemas ja vaiksomas valguses.

Ent siis ilmub hr. direktor ja tuletab meelde, et tulevad mätta jälle tunded, mis tarviikud küll elu soojendamiseks ja hingestamiseks. Peab jälle kainelt vaatlema elu, opereerima mõistusega. Kui eelmisel õhtul valdas neid soojuse ja jõuluvalguse tunnetelaine, siis nüüd peame hindavalt vaatlema oma töötulemisi, mis esitab hr. direktor nii selgesti vastuvõtavalt mõistusele - arvused. Ja need arvud ei emusta head, ning nagu süütundmise ilmogi ilmub kõigi näole. Need arvud on vääramatult kindlad ning vasturääkinatud ja kõnelevad nii selget keelt, et tekitab saalis sageli hämmastussuminat. Ei oleks võinud uskuda ilma nende arvudeta paljugi. Ja need arvud ei kuuluta tõesti kiitust, nad jätavad soovida mõndagi. Palju on puudumisi, halvenenud on töötulemused ja muidki varje hoidavad need arvud. Kõigis tekib küsimus - mispärast nii? Eks ole püüdnud teha enamuse oma tööd korralikult? Eks ole enamuse soov olnud paremase poole? Ent ometi on see nii, ja kõik põhjuste etsimine ei paranda asja. Lootus pannakse uuele aastale, ning hr. direktor toonitab, et tuleb põleda tahtetules, küll siis õnnestub, mis nüüd ebaõnnestunud.

Õpilased lähevad oma koduklassidesse, kus klassijuhatajad annavad kätte

turmistused. Üheskoos arutellakse, mõtiskelletakse ja hinnatakse möödunud tööd. Ja siis võib minna koju, mis on suursündmuseks peamiselt neile, kes saavad sinna vahest kord semestri tagant. Aga nagu väikene nukrustunnegi valdab meeli, kui tuleb lahkumine, sest tundub, kui jääks maha see pühalikhää tunne, mis hoidis vangis meeled viimaseil päevil koolis. Samal ajal aga kerkib asemele õnnetunne, sest kodus võib kõike seda veel hingestada kord.

x x x

Ruttu möödusid paar nädalat, nii ruttu, et ei saanud arugi, et tulebki jälle töö. Uus aasta ja ühtlasi ka uued lootused ja uued mured. Pühad pidid meile jõudu ning julgust sisendama eelseisvaks tööks ja seda nad tegidki. Viibisime jälle viiva vaikesse koduõhkkonnas, mis hoopis isesugine veel maal kuskil metsamurkses talutares, täis suurt rahu ja unustamist.

Ses uues seesmises rahus algamegi uut aastat ning meis elab tahe ja ühtlasi ka lootus paremustele, uudustele ning kordaminokuile. Kuigi uus aasta on näiliselt nii sama hall ja nukker kui vanagi, tundub ometi, et on alustatud midagi uut, mis viib vastu teadmatusetele ja kevadele.

Õnnestuks see aasta meile kõigile.

L. Pekk.

=====

MÖTTEPERAD.

Fantaasia loob armastusele ideaali, vihkamisele aga - karrikatuuri.
V.G.

Valu usaldab inimene palju enam kui rõõmu; on ka õnnestunud poetid el põrgu kirjeldus alati paremini kui taeva oma.

Õeldakse, et igal inimesel olewat oma moraal, ent on ka inimesi kahe moraaliga: neist on üks nende eneste, teine aga kaasinimeste tarvis.

Aastad ei tee mitte targaks, vaid - vanaks.

See, mis on hääles, on sümboliks sellele, mis on hinges.

Pole elu teist pettumust, mis teeks elu nii süngeks ja okkaliseks kui petmine armastuses ja eksimine lootustes. Kui surm purustab köidikud, mis sõlmitud kogu eluks siis painutama endid - kui ka südamevaluga - raskete saatuse löökide alla; kui aga armastus ei käi käsikäes truudusega ja armastatud käsi lööb südamesse surmahaava, siis võib kaotada usu inimkonna vastu.

"Oh, tormid, õelge mulle, kus on see kauge ja tundmatu maa, kus hingetormid vaikivad?"

Byron.

"Oo, teie kõik, kes te teed mööda lähete, kuulake ja vaadake, on's kellelgi niisugust valu kui minul!"

Dante.

"Ennäe, see on Jumal, tugevam minust, kes tuleb ja kord võimust võtab minust."

Dante.

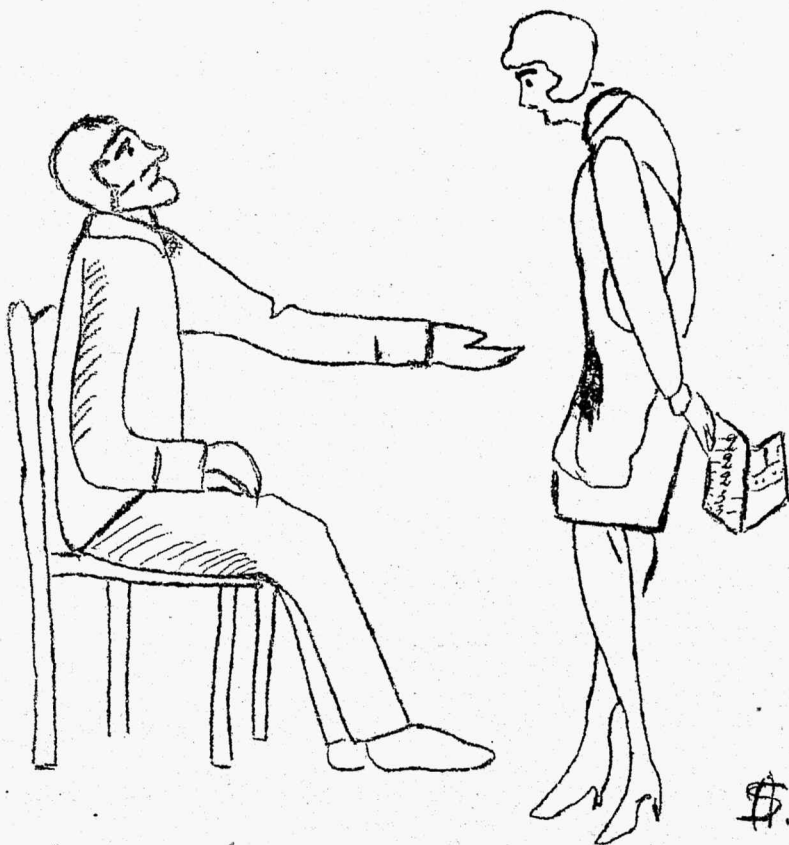
Kes otsani jääb kannatama, - pääseb.

Kui rändav mustlane ma eksin ilma õues, kui kerjus aia all ja väljal magan ma.

Ei ühtki armastust mu huikav süda põues veel leidnud pole - valus üksinda.

Jaan Kärner.

Nutu põhjus.

"Paturoti" pühade - algus.

Väike Ruudi nutab ataväravas haledasti. Keegi vanem heatahtlik daam läheb mööda ja pärib:

"Boisu, mis sa nutad?"

"Tegin oma uue ülikonna tolmu- ga."

"Pole viga, tolmu võib ju ema välja kloppida. Mine koju, hea poisu!"

"Ma tean küll, et võib välja kloppida. Kuid ema ei luba mul enne riideid seljast ära võtta, kui ta on tolmu välja kloppinud."

Dante platoonilise armastuse tagajärg.

Eestikeele tunnis õppides Dantet õpetaja küsib:

"Kas teie seas on ka vaiksaid unistajaid, ja platoonilisi armastajaid, nagu seda oli Dante?"

Õpilane: "Meie juures ei tule sellest midagi välja."

Õpet.: "Dante juures ka ei tulnud midagi välja."

Õpil.: "Tuli küll! Dantel ilmus rida raamatuid."

Õpetaja ja õpilase vahelisi kõnelusi.

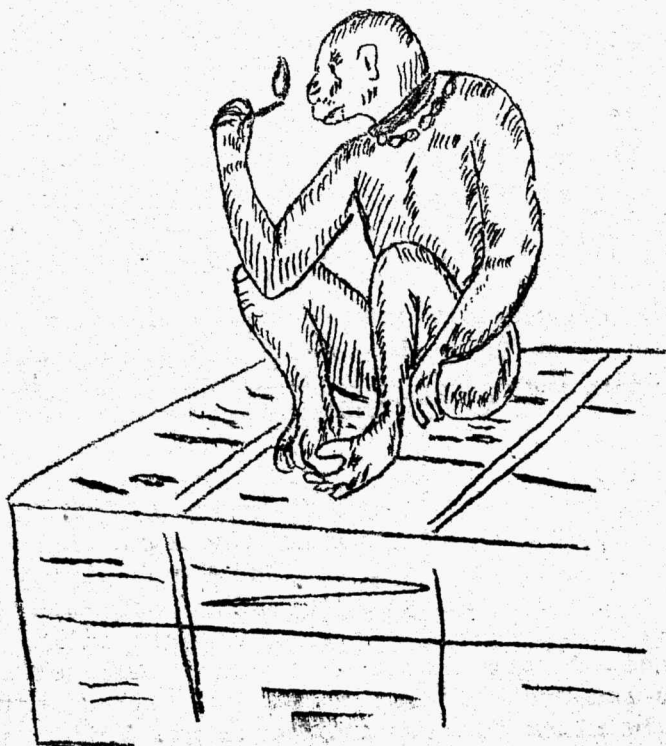
Õpetaja satub õpilasega ägedasse vaidlusesse. Õpetaja näeb, et õpilane vaidleb asjatult, ent ei taha talle ütelda ka jämedusi. Sõnab siis kiiresti: "Vabandage õunapuu, ma ütleksin Teile küll, et Teie olete üks tühi kott, kuid olgu peale, ma jätan siiski ütlemata."

Vaidlus lõppes kohe, ilma et kumbki pool oleks tohtinud saada haavatud.

Õpetaja: Piller, palun mitte rääkida.

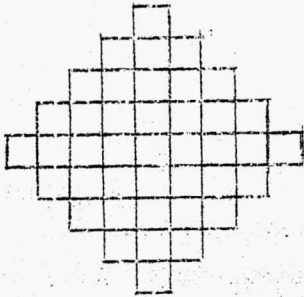
Õpilane: Ma pole midagi rääkinud. Mina . . .

Õpetaja: Kuidas? Teie räägite ju alles praegugi!

"Loomaaiast."

HINDMÕISTATUS.

Nendesse ruutudesse tulevad asendada tähed, et saaksid cest tahapoole ja ülalt alla lugedes ühed ja samad sõnad järgmise tähendusega: 1. Vokaal. 2. Sidesõna. 3. Mida soovib iga optimistlik olevus. 4. Eesti tähtsam agronom. 5. Kreeka muinasaegne väopäälisk. 6. Eesti ärkamisaegne tegelane. 7. Tartu tütarlaste gümnaasiumi IV-c klassi õpilane. 8. Ladina-keelne eitus. 9. Konsonant.

Tähti on sõnades järgmisel arvul: 12 a, 2 d, 2e, k, 3 l, 4m, 9n, 4o, s.

Mõistatuse lahendused peab ära saatma peatoimetajale 5 päeva kestel pärast lehe ilmumist. Auhinnaks on Ed. Nukk'u lupletistekogu "Rännakul". On õige lahenduse saatjaid mitu, teeb loos otsuse.

T. T. G. JÕULUÕHTU 18. det. 1929. a.

Nädalaid kestnud ärevad ettevalmistused jõudsid lõpule. Veel mõni tund, siis juba algab oma võimete demonstreerimine.

Varakult kogunesid õpilased kohale. Pea kõigil näod (iseäranis nina) tavalisest valgemad, nagu keegi lugupeetud pedagoog tähendas: "Valged nagu möldrid!" Kleitidel kollased, punased ja helesinised paelad ilustuseks pääl. Üldiselt, kõik olid piduriüis.

Kell 5 avas pec vaimuliku kõnega hr. A. Kruus. Väikese jõulutervituse ütles dir. J. Roos. Unustasime hetkeks kõik ja elasime ainult säravale jõulupuule.

Siis asuti jõuluõhtu kava juure. Esimesena esines I-c kl. näidendiga. Mäng jättis kohati natuke soovida, kuid üldiselt läks aga päris hästi korda, sest oli ju ainult paari päevaga õpitud. Kuuldavasti pidanud selle asemele küll midagi muud olema, kuid nähtavasti "mõjuvaid" põhjusil jäi ära.

Sama klassi korraldusel pudelite muusika. Klouni riietuses paistis mängija isik liig tagasihoidlik olevat, kuidugi oli selles süüdi väike ärritus, esineda üksi laual. Siiski oli see päris huvitav. Ka laulusoolod jätsid kena mulje.

I-b kl. õpilase tants kutsus esile tugeva aplausi. Iseäranis tähelepanu ta käte käsitlemine, kuna jalgade tarvitamine nõrgem paistis olevat. Igatahes näitas ta häid eeldusi tantsijaks. Viiulisoolo leidis samuti kiitvat arvustust.

Klaverisoolodega oldi väga rahul. Samuti deklamatsiooniga. Ka plastika ja rütmilise tantsu üle avaldati imestust. I-a kl. korraldatud näidend "Üts kõrd üts" oli nagu vähe puudulikult ette valmistatud, sest kohati olid ebaloomulikult pikad vahetajad. Ka mõned väikesed segadused juhtusid, kuid mis "vahva" ükskordühe õppi ja poolt suurepäraselt kõrvaldati. Üldiselt olid aga kõik rahul oma saavutistega. Teiseks korraldasid sama klassi õpilased valguspildi "Petlema täht". See läks hiilgavalt kord. Etendusele järgnev bengali suits tekitas saalisõpilaste seas nagu vähe murinat, et aga kava sellega lõppes, lahkuti saalist.

Nüüd oodati põnevusega jõuluvana. Jõuluvana ilmudes olid kõik omal kohal. Hääd lapsed kuidugi eespool ja laisad tagapool.

Muude kingituste seast torkas silma ka suur vitsakimp. Jõuluvana vabandas, et ta hilines, sest olnud taevas palju tööd. Pidanud lund kokku kraapima ja maa peale kihveldama, et jõuluks vähe lund maha saada. Avaldati tasakesi isekeskis imestust; keegi leidis, et jõuluvana olevat just õpet. D. Köppeli hääl.

Järgnes kingituste jagamine. Esimeses järjekorras seletas jõuluvana, et tulles trepist üles, näinud ta all koridoris õpilasi, kes peegli ees "lund" ninapääle tõmmanud. Pärast olevat ta teada saanud, et see olevat puuder. Et aga mõnedel rahaline seisukord halb on ja ei jõua puudert osta, kingib jõuluvana tänaseks peoõhtuks igahelale ninapääle vähekese puudert. Võttis siis hiiglasuurest karbist puudri, ütles ise veel, et olevat 15ant. maksnud ja tõmbas õpilastele ninapääle.

(J ä r g n e b) .